

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

27 Quando vsusfructus acquiritur iure accrescendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

tur. Secundo si inde ciues discedant, vel ob intemperem cæli, vel ob pestem & morbos continuos, vel ob hostium crebros incursus, aut ferarum meruin, ita vt eo nunquam postea reuertantur. Glossa in *l. Si usufructus, modo citata*. Tertio, si ciues longo tempore usufructu uti desierint.

Tertio queritur, An usufructus ciuitati, vel collegio legatus intereat, si ciues, vel collegæ omnes moriantur, succedentibus aliis. Ratio dubitandi, quia videtur esse alia ciuitas, & aliud consilium. Respondeo cum Iuriconsulto in *l. Proponebatur. ff. de iudic.* non esse aliam ciuitatem, vel aliud collegium, quamuis mutatis omnibus ciuibus alij succedant. Quod locum, inquit ille, habet in multis aliis rebus. Nam & Legio militum eadem habetur, ex qua multi decesserunt, in quorum locum alij subiecti sunt. Populus idem hoc tempore putatur, qui centum ab hinc annis, cum ex his nemo adhuc viuat: Itemque si nauis adeo relicta sit, vt nulla tabula eadem permaneat, que non noua sit, nihilominus eadem nauis existimetur: Et idem fluvius censetur, quamuis semper noua aqua accedat, & prior effluat.

Quarto finitur usufructus, si usufructuarius re non utatur per se ipsum, vel per alios nomine suo. *l. Si mulieri. & l. Pomponius. ff. Quibus modis usufructus amittitur. & l. Non videtur. ff. de usufructu.* Nam quemadmodum vluacione, vel prescriptione amittitur rei dominium, sic etiam usufructus: procedit enim prescriptio contra usufructuarium non vteretur re. *l. Corruptionem. C. De usufructu. & l. Penult. C. de Seruis & aqua. Et l. Vi. C. de prescriptione. Longi temporis. & l. Sequitur. §. Vi. ff. De vluacione.* Vt si non utatur decem annorum spatio inter presentes, vel viginti inter absentes, computandis a tempore, quo cepit usufructus consistere.

Quinto extinguitur usufructus mutatione rei, veluti si testator, qui legauit vsum balnei, ex balneo tabernam, vel dietam fecerit: institutionem, cuius vsum fructum reliquerat, ad aliud ministerium, vel artificium transferent. *l. Si cui. §. Balnei. ff. Quibus modis usufructus amittitur.*

Ex his duobus modis, quibus extinguitur, vel amittitur usufructus, colligitur quid sit dicendum in certis quibusdam cautis. Primo, an si seruus fugitiuus, in quo mihi usufructus est, aliquid acquirat, mihi illud acquirat. Ratio dubitandi est, quia cum sit in fuga, illo non vtor. Respondet Vlpianus in *l. Arboribus. ff. De usufructu*, mihi illud acquirere, quia tunc presentibus seruis non vramur: tamen usufructum retinemus, vt puta agrotante seruo, cuius operæ nullæ sunt, vel confecto senectute homine. Nam et si agrum arenis, licet tam sterilis sit, vt nullus fructus nascatur, retinemus vsum fructum: & quâ ratione retinetur a proprietario possessio, etiam si in fuga seruus sit pari ratione etiam usufructus retinetur. Hæc ille.

Secundo, An si fructuarius vsum fructum donet, vel locet alteri, dicatur vsum fructum retinere? Respondet Martianus Iuriconsultus. *l. Non videtur. ff. de usufructu*, fructu tantum uti, etiam quando alius nomine ipsius vtitur, vt si fructuarius locauerit vsum fructum alteri, vel tradiderit ei, qui ipsius negotia gerit, vel si vendiderit: quia tunc re iam vendita non vtitur, nec emptor uti videatur ipsius nomine, sed suo, nihilominus tamen venditor vtitur precio loco rei. Sic Caius in *l. Quia quis. ff. De usufructu*. Si fructuarius itidem vsum fructum alteri donauerit, non intelligitur uti re, nisi ille, cui donauit, eâ vtitur. *l. Quod si donauerit. ff. De usufructu*. Præterea, si Titius fructuarius locauerit vsum fructum Caio proprietario, & Caius alteri plenam proprietatem vendiderit, amittit Titius vsum fructum. *l. Pomponius. ff. Quibus modis usufructus amittitur.*

Tertio, Non delinet usufructuarius uti re, quandounque per ipsam non ita, quo minus vtitur. Vnde Africanus in *l. Qui usufructum. §. V usufructus. ff. De usufructu*, sic ait: Vt usufructus serui Tino legatus est, & etiam per heredem statet, quomodo præstaretur, seruis mortuus est, aliud dici non potest, aut, quam in id obligatum esse heredem, quanti legatum interit, morem factam non esse: vt scilicet ex eo tem-

pore in diem, in quo seruis sit mortuus, usufructus aestimetur. Cui illud quoque cõsequens sit, vt si Titius ipse moriatur, similiter ex eo tempore, quo mora Titio facta sit, in diem mortis æstimatio usufructus heredi eius præstetur.]

Quarto, ex eo quod usufructus rei mutatione finitur, sit, vt redeunte re in pristinum statum, naturæ, vel arte, redeat quoque usufructus, qui cessauerat, vel suppressus fuerat. Veluti quando ager, in quo vsum fructum habemus, inundatur à flumine, cessat nobis usufructus: sed quando recesserit aqua, sicut restituitur proprietatis agri, sic etiam usufructus. *l. Si ager. & l. Cum usufructum. ff. Quibus modis usufructus amittitur.* Item si ager occupatus fuerit ab hostibus, vel seruis captiuus abductus, & deinde redeat, vel redimatur, tunc iure postliminij restituitur usufructus.

Sexto queritur, Quibus aliis modis usufructus intereat, vel amittatur? Respondeo, perire etiam aliis modis, videlicet consolidatione: veluti si usufructus cum proprietate consolidetur, hoc est coniungatur, nimirum quando proprietarius se proprietate abdicat, transfert ad fructuarium. Et e contrario, quando usufructus ad proprietarium reuertitur. *Instit. de V usufructu §. Finitur.*

Extinguitur etiam usufructus redemptione legati facta à testatore. *l. Si tibi fundi. Et l. Si seruis. ff. Quibus modis usufructus amittitur. Et l. Quoties. §. Quod si filius. & l. Dominus fructuario. ff. De usufructu.*

Finitur itidem usufructus repudiatione legati. *l. Si Titio. ff. De vtu. & usufructu legatis.*

Præterea definit usufructus deficiente conditione, vel die, sub qua, vel ad quam constitutus est. *l. Cui usufructus. ff. De vtu. & usufructu legatis. Et l. Ambiguitatem. C. De usufructu.* Et finitur lapsu temporis, ad quod legatus est. *l. Si usufructus. ff. De vtu. & usufructu legatis.*

Sextimo queritur, An quandoque usufructus extinguitur, & amittitur, redeat ad dominum proprietatis? Respondeo, plerumque ad proprietarium reuertitur. *l. Omnium. §. Ne tamen. de usufructu.* Aliquando tamen redit ad alium, qui proprietatem non habet. Veluti si alicui proprietatis fundi deducitur usufructus legata fuerit, si alij usufructuarius restituerit usufructum rogatus sit. *l. Si legatum. ff. Quibus modis usufructus amittitur.*

Item usufructus acquisitus per filium patris, vel per seruum domino, altero eorum praemortuente, vel capite minuto, non redit ad alterius superfluum, quamdiu vixerit. *l. Vt. C. de usufructu.* Per ius idem accrescendi ad alios quam proprietarios usufructus amittitur, vel extinctus peruenit. *l. De usufructu accrescen.*

Quando usufructus acquiritur iure accrescendi.

CAP. XXVIII.

ACCRESCERE dicitur in iure aliquid alteri, cum ei, qui etiam partem habet, accedit, atque adiungitur, veluti cum in iura fundo accrescere dicitur. *l. Insula. & l. Ergo. ff. de Acquirend. rer. dom.* vel cum portio alteri portionis, vel rei accedit. *l. Si Titio. §. Vt. ff. De usufructu. & l. Seruis. ff. de Acquirend. rer. dom.* Vnde ius accrescendi apud Iuriconsultos celebratur, cum hæreditas legata vbi rei pars, que in vno ex hæreditibus legata nise deficit, alteri attribuitur, vel eum portio deficientis alteri adiungitur. *l. Ideoque. ff. De usufructu accrescendi.*

Iure igitur accrescendi usufructus acquiritur, vt si testator legauerit vsum fructum fundi Titio, & Caio, si Titius moriatur, aut capite minuatur, aut legatum repudiet, totus usufructus Caio accrescit. *ff. De usufructu accrescen.* Hoc autem locum non habet, quando dimidiam partem usufructus testator Titio relinquit, & alteram dimidiam partem Caio legaret. *l. i. ff. De usufructu accrescen.* Item si testator vsum fructum fundi legauerit communi seruo Titij, & Caij, Tino mortuo, vel amittente vsum fructum, accrescit ipsi Caio. *l. i. §. Denique. ff. De usufructu accrescen.* Idem ius est, si testator legauerit vsum fructum

seruo communi Titij, & Caij, & eundem usufructum Scio reliquerit: tunc enim, Titio repudiante, vel amittente usufructum, pertinet ad Caium socium, non ad Scium, quia Titius, & Caius coniuncti sunt in legato. *l. 1. §. Idem ait. ff. De usufructu accrescend.* Eadem ratio est, cum Titio, & Caio coniunctim usufructum testator reliquit, & deinde separatim eundem usufructum Scio legauit. Titio enim moriente, vel repudiante usufructum, accrescit Caio socio, non Scio.

Quæras, quot modis possit coniunctio accidere? Respondeo, tribus modis; Re tantum, aut verbis tantum, aut re, & verbis simul. *l. Tripliciter. ff. De verbor. signific. c. l. Re coniuncti. ff. de Legat. 3.* Re tantum, vt si Titio usufructum fundi Semproniani legauero, & eundem usufructum Caio reliquero, utriusque in solidum usufructu legatur. Nam quoties usufructus duobus in solidum legatur, illi inter se ius accrescendi habent. *l. Idem Neratius. ff. de usufructu accrescend.* Verbis coniunctio fit, si testator dixerit, Titio, & Caio usufructum fundi Semproniani æquis portionibus lego. Re & verbis fit coniunctio, vt si testator dicat, Relinquo usufructum fundi mei Semproniani, Titio, & Caio: In his omnibus usufructus duobus coniunctim legatur.

Quandonom usufructus acquiritur legato.

CAP. XXVIII.

Primo queritur, Quid sit dicendum, quando quis usufructum fundi legauerit vsque ad duodecimum annum filij sui, & filius tuus ante duodecimum annum ætatis decesserit: antequam id temporis vxor erit fructuaria? Respondeo, minime. *l. Ambiguitatem. C. de usufructu.* Quid vero si vxor fructuaria ante illud tempus obiit? transmittitur tibi usufructum ad heredem? Respondeo, minime, quia morte usufructuaria usufructus extinguitur. *l. Ambiguitatem; paullo ante citata.* Quid itidem, si mihi usufructum legasti, quando filius tuus esset in furore, num si respuerit, usufructus tunc finietur? Respondeo, quia datus est sub conditione; & conditio existit, nuper allata: Sed quid si filius tuus in furore decesserit? Respondeo, usufructum ad me pertinere, quatinus vixero, quia fieri poterat, vt filius tuus toto vitæ tempore esset in furore. *l. Ambiguitatem. C. de usufructu.*

Secundo queritur, Quid sit dicendum, quando testamentum fecisti, & me heredem instituiti, & habitationem mihi legasti, an huiusmodi legatum usufructus intelligatur? Respondeo, intelligi habitationem ab usu, & usufructu distinctam, id est, ius habitandi. *l. Cum antiquitas. C. de usufructu.* Habitatio autem nec est usus, neque usufructus: non usus, quia is, cui legata est domus ad habitandum, potest eam alteri locare. *l. Cum antiquitas; modo citata:* non usufructus, quia habitatio non nisi morte finitur, usus fructus multis aliis modis extinguitur. *l. Corripitionem. C. de usufructu. c. l. Si habitatio. ff. de usu. c. habit.* Quæras, an legata habitatione, videatur testator proprietatem mihi legasse? Respondeo, minime: Vnde domus mihi legata ad habitandum, vindicari non possunt; nisi testatorem hoc expresse dixisse probauero, id est, voluisse, vt ad me dominium domus pertineret. *l. Cum antiquitas; supra citata.*

Tertio queritur, Quid sentiendum sit, quando testator alicui nudam proprietatem fundi reliquit reseruato usufructu heredi. Respondeo, legatum valere, & mortuo primo herede, vel capite minuto, usufructum ad proprietarium redire. *l. Antiquitas. C. de usufructu.* Quid si testator exprellerit, usufructum reseruari secundo eum heredi? Respondeo, tunc esse duo legata usufructus, vnum primo heredi, alterum secundo heredi, & quemlibet modis solutus finit. *Glossa in l. Antiquitas; supra citata, in verbo: cum herede.*

Instit. Moral. Pars. 3.

Quot, & quibus obligationibus usufructuarius teneatur.

CAP. XXIX.

Vusufructuarius tenetur in primis soluere impensas necessarias in re, cuius usufructum habet, conseruanda, & reficienda, si impensæ sint modicæ. Angelus *Instituit. de usufructu. §. Finitur.* nam si magnæ sint, et ad proprietarium pertinent. Baldus & Salicetus in *l. Hærenus. ff. de usufructu. c. l. Item, ad quam. C. cod. Titu.* Quæ autem impensæ magnæ censentur, & quæ paruæ, ac modicæ, iudicis arbitrio decernendum relinquitur.

Secundo, cogitur fructuarius soluere indicationes siue pensiones, quæ collectæ, seu gabelle dicuntur, & debentur ex re, in qua usufructum habet. *l. Quæro. ff. de usu. c. usufructu. legat.* Vbi verba sunt hæc: Si vitæ fructus fundi legatus est, & eidem fundo indicationes temporariæ indicatæ sint; quid iuris sit. Paulus respondet, idem iuris esse in his speciebus, quæ postea indicuntur, quod in vestigialibus: ideoque hoc onus ad fructuarium pertinere. *Et in l. Africanus. §. Hæres. ff. de Legat. 1.* dicitur: [Hæres cogitur legati prædij soluere vestigial præteritum, vel latium, vel cloacatum, pro aquæ forma.] Vbi Bartolus annotauit, onus tributi, vel vestigialis præteriti, non futuri ad heredem pertinere. *Et in l. Hærenus. ff. de usufructu.* tributum; tributum, salarium, vel alimenta ad fructuarium spectare: nisi huiusmodi pensiones adeo magnæ essent, vt cum rei fructibus æquarentur, tunc enim eas soluere proprietarius debet. *Glossa in l. Qui concubinam. §. Qui hortos. ff. de Legat. 1.* cuius sententiam sequuntur Dynus & Bartolus in *l. His verbis. §. Item testator. ff. de Legat. 3.*

Tertio, iuxta quorundam sententiam; is qui usufructum habet omnium bonorum, debet soluere ad alienum: secus verò, si solum certarum rerum usufructus ei fuerit relictus. *l. Vltima. ff. de usu. c. usufructu. legat.* At in ea lege, solum dicitur: [Si quis suorum bonorum usufructum legauerit, res alienam ex bonis deducetur.] hoc est, Hæres ex bonis detrahet res alienam; & postea in reliquis bonis dabit, siue constituet usufructum Legatario, vt ibi Glossa exponit. Et idem iuris est, si quis legauerit alicui usufructum ientis, vel quartæ partis suorum bonorum: nam res alienam deducetur. Secus verò est, si legauerit usufructum certarum rerum.

Quarto, omne legatum, ad fructuarium etiam omnium bonorum non pertinet, sed ad proprietarium, Bartolus in *l. vlt. ff. de usu. c. usufructu. legat.*

Quinto, si vniuersis legatus sit alicui usufructus gregis, vel armenti, cogitur fructuarius animalia demortua supplere, ex fecibus ipsius gregis, vel armenti; ita vt totidem substituat. Si verò usufructus fuerit relictus in animalibus; non cogitur sufficere alia in locum eorum; quæ moriuntur atque ipsius culpa. *l. Verus, ad finem. ff. de usufructu. c. Instituit. de Rerum diuis. §. Sed si gregis.*

Quid autem si usufructus legatus sit alicui in vineis, oliuetis, vel arboribus, quarum aliqua casu perierit? Debet in locum earum alias sufficere, & colere tanquam bonus paterfamilias. *§. Sed nisi gregis supra citato.*

Secundo queritur, An usufructuarius proprietario debeat cautionem dare? De hac questione in toto titulo: *Vusufructuarius quemadmodum caueat, c. titul. de usufructu earum rerum, quæ usu consumuntur. C. de Pignoriis.* Debet de aëbus, vt habetur in *l. 1. ff. Vusufructuarius*, videlicet viturum se boni viri arbitratu, &

E

cum